

MUHAMMED HÜSEYİN BEHÇET TEBRİZİ

Muaz ERGÜ

Şehriyar, şiirin ve sözün, yani şehrin efendisidir.

Tebriz Türklerinden, Heyder Baba'ya Selam şiirinin şairi. Bir ömür gam üstüne gam çalan, dünyanın yalan dünya olduğunu derinden hisseden, insanı derde salanın dünya olduğunu bilenlerden. İran'da yıllarca yasaklanmış Türkçenin en sağlam surlarından, eteklerinde doğup büyüdüğü Heyderbaba dağı gibi yıkılmayan, dimdik...

İran'ın Tebriz şehrinde tarihler 1906'yı gösterirken doğar Muhammed Hüseyin yani meşhur ismiyle Şehriyar. Babası görgülü, bilinçli bir aileye mensup tanınan, sevilen bir hattat ve avukattır.

Köyü adını eteklerine kurulduğu Heyderbaba dağından almıştır. Dağlara bakıp bakıp; rüzgârlara şiir söylemenin, sonsuzu özlemenin, dağların karanlığı basanda ürpermenin, hissiyatın şiiridir Şehriyar.

Türk olmasına rağmen Farsça şiirleriyle meşhur, İran'da çok prestijli bir yere sahiptir. Hatta kendisine çağın Hafız'ı diyenler çoğunlukta idi. Annesinin ısrarı ve gönül koyması üzerine Türkçe şiirler söylemeye başlar. Hatta söylendiğine göre annesi Şehriyar'a söyle bir sitemde bulunur: "Oğlum, deyirler sen büyük şair olmuştun, amma men senin dediğin şe'rleri başa düşmürem. Bes niye benim dilimden demirsen? Biraz da benim dilimden söyle ki, men de başa düşüm."

Ondan sonra Heyder Baba'ya Selam adlı destansı şiiri söyler.

Bu şiir adeta doğanın insanla söyleşmesidir. Baharda akan dereler gibi...

Şiir Onda söylenen, coşan, coşturan bir ırmak gibidir zaten. Dilden dile dolaşan, gönülden gönüle akan bir ırmak. Samimi, doğal, tabii bir sesi var şiirinin. Sanki dağlar, taşlar, börtü böcek dile gelirdi söyleşir. Duygu dolu yağmurlar boşalır gönül dağlarından, saçlarımızın en ıssız ülkelerine. Bir yağmura yakalanırsın Onun şiirlerini okurken yapayalnız bozkırlarda, ulu zirvelerde.

Toprağın, bozulmamış fitratın, en insani duyguların şairi Şehriyar Farsça'yı çok erken yaşlarda öğreniyor. İlk öğretmeni babası oluyor. Şiire yatkınlığı küçük yaşlarda kendini hissettiriyor. Kur'an-ı Kerim, Sadi'nin Gülistan'ı Ebu Nasri Felahi'nin Nisap adlı Arapça, Farsça Lügati ilk okuduğu kitaplardan. Eğitim aldığı Medrese-i Talibiye'de Arapça, Arap Edebiyatı derslerinin yanında Fransızca'yı da öğreniyor. Tahran'da Darü'l Fünun Mektebini bitiriyor. Ardından tıp eğitimi...

Tıp fakültesini bitirmeden Horasan'a sevdiğinin ardına gidiyor. Aşk adamı, zincir, pranga kabul etmiyor, deli taylor gibi coşan bir gönlü var; gem vurulmaz... Sonrasında Tahran'a dönerek çalışmaya başlıyor. Bir bankanın muhasebe bölümünde... Uzun ve sıkıcı mesailer sonrasında kendini çok sevdiği annesinin ve şiirin kucaklarına atıyor.

Çok ince ve hissiyatı yüksek bir insandır Şehriyar. Normalde bazı insanları pek etkilemeyen durumlar Onu derinden etkiliyor. Babasının ölümüyle büyük bir bunalımın içine düşüyor. Herkesten kopuk, münzevi bir yaşam sürmeye başlar. Annesinin ve şiirin yardımıyla kurtuluyor bu karanlık iklimden. Annesinin ölümü ise tekrar bunalımların başlangıcıdır. Tahran'dan ayrılır ve Tebriz'e gelir. 18 Eylül 1988'de sonsuz âleme yürür. Tahran'da vefat eden Şehriyar vasiyeti gereği Tebriz'e getirilir ve burada toprağa verilir.

TDV İslam Ansiklopedisi Şehriyar maddesinde şunlar yazılıdır: "Heyder Baba'ya Salâm (Tahran 1369 hş.). Yayımında büyük ilgiyle karşılanan eser, şah rejiminin yok etmek istediği Azerbaycan Türklüğü'nün bilincini uyandırmış, var oluş mücadelesini yeniden başlatmıştır. Şehriyâr'a nazîreler yazılmış, cevaplar, manzum mektuplar gelmeye başlamış, çok geçmeden eser Türkiye'de, Irak'ta, Kuzey Azerbaycan'da neşredilmiş, şairi hakkında yüzlerce makale kaleme alınmıştır. Böylece Şehriyâr Mektebi denilen bir ekol oluşmuştur. Şair için Bulud Karaçorlu Sehend'in yazdığı manzum mektup ve Şehriyâr'ın buna cevap olarak yazdığı "Sehendiyye", İran İslâm Devrimi'nden önce uygulanan yasak sebebiyle banda kaydedilerek halk arasında yayılmış ve büyük ilgi görmüştür."

Ruhu şad olsun, mekanı cennet!...